

УДК 343.1(477)

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2020.4.12>**АЛІНА ВАЛЕНТИНІВНА ПІДДУБНА,***кандидат юридичних наук,**Харківський національний університет внутрішніх справ;* <https://orcid.org/0000-0003-1244-2263>,*e-mail: a06052003@i.ua***ПРОБЛЕМНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ НА ПАСАЖИРСЬКОМУ АВТОТРАНСПОРТІ**

Досліджено стан діяльності органів досудового розслідування і дізнання підрозділів Національної поліції України та прокуратури з питань превентивної діяльності щодо встановлення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінальних правопорушень, зокрема порушень правил безпеки дорожнього руху й експлуатації на пасажирському автотранспорті, та необхідних заходів з їх усунення. Проаналізовано погляди вчених – представників різних наукових шкіл щодо досліджуваних питань і сформульовано наукову позицію автора. На підставі результатів дослідження запропоновано пропозиції і рекомендації з удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства.

Ключові слова: *слідчий, дізнавач, пасажирський автотранспорт, дорожньо-транспортна пригода, кримінальне правопорушення, кримінальне провадження, законодавство.*

*Оригінальна стаття***Постановка проблеми**

Актуальність теми дослідження обґрунтовується наявністю прогалин у законодавстві щодо реалізації повноважень слідчого, дізнавача і прокурора в превентивній діяльності органів досудового розслідування та підрозділів дізнання Національної поліції України з питань запобігання кримінальним правопорушенням, зокрема на пасажирському автотранспорті. Під час дослідження встановлено, що чинний Кримінальний процесуальний Кодекс України (далі – КПК України), на відміну від попереднього КПК України 1960 р., не містить положень про обов'язок виявляти й усувати причини та умови, що сприяли вчиненню кримінальних правопорушень. Водночас у відомчих нормативно-правових актах МВС України, Національної поліції України та інших правоохоронних органів закріплено положення щодо обов'язку слідчого, дізнавача і прокурора встановлювати причини та умови, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, та вживати заходів щодо їх усунення. Указане породило наукову дискусію з цих питань і вимагає наукового концептуального дослідження з метою вдосконалення теорії кримінального процесу, правозастосовної діяльності та положень чинного КПК України.

Стан дослідження проблеми

Теорія запобігання кримінальним правопорушенням розроблялась у дослідженнях

відомих вітчизняних учених-процесуалістів і кримінологів, зокрема Г. А. Аванесова, Ю. П. Аленіна, С. А. Альперта, С. О. Баранова, В. П. Бахіна, О. М. Бандурки, П. М. Білого, В. В. Голіни, В. Г. Гончаренка, Л. М. Давиденка, П. С. Дагеля, І. М. Даньшина, О. М. Джужи, А. І. Долгової, А. П. Закалюка, О. В. Капліної, А. Ф. Коні, О. М. Костенка, М. Й. Коржанського, Н. Ф. Кузнєцової, В. Г. Лихолоба, В. Т. Маляренка, В. А. Мисливого, В. В. Романюка, Л. Д. Удалової, С. С. Чернявського, М. Є. Шумили та ін. Проблеми превентивної діяльності слідчого, дізнавача і прокурора, зокрема щодо виявлення та усунення причин та умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, досліджували такі науковці, як О. В. Баганець, С. О. Баранов, Ю. М. Грошевий, В. С. Зеленецький, А. О. Ляш, М. М. Михеєнко, Л. В. Омельчук, О. Є. Омельченко, І. В. Павленко, В. О. Попелюшко, О. В. Сіренко, М. М. Сербін, С. М. Стахівський та ін. Разом із тим зміни у кримінальному процесуальному й іншому законодавстві, наявність таких положень у відомчих нормативно-правових актах і розбіжність між ними зумовлюють доцільність подальшого наукового дослідження проблем запобігання кримінальним правопорушенням у кримінальному провадженні. Дисертаційні дослідження з порушених у статті питань після 2012 р. не проводились, докторські та кандидатські дисертації не захищались.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є встановлення співвідношення кримінального процесуального законодавства і відомчих нормативно-правових актів під час розгляду проблемних питань виконання слідчим органів досудового розслідування підрозділів Національної поліції України обов'язку, передбаченого Наказом МВС України «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України» від 6 липня 2017 р. № 570 та органами дізнання підрозділів Національної поліції України відповідно до Наказу МВС України «Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України» від 20 травня 2020 р. № 405 стосовно здійснення превентивної роботи слідчим, дізнавачем і прокурором з питань виявлення й усунення причин та умов, що сприяли вчиненню кримінальних правопорушень. Основними завданнями дослідження є подальший розвиток теоретичних питань кримінального процесу та напрацювання пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства з досліджуваного напрямку.

Наукова новизна дослідження

Наукове дослідження має такі елементи новизни:

- уперше обґрунтовано доцільність і своєчасність закріплення в чинному КПК України положення щодо обов'язку слідчого, дізнавача і прокурора виявляти та вживати заходів з усунення причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, зокрема на пасажирському автотранспорті;
- запропоновано вдосконалення процесуального механізму превентивної діяльності слідчого, дізнавача і прокурора у кримінальному провадженні з дослідженого напрямку.

Виклад основного матеріалу

Зараз в Україні відбуваються зміни, що призводять до перетворень у державно-політичній, соціально-економічній та правовій сферах. Розбудова держави в складних трансформаційних умовах підвищує роль науки у розробленні теоретичних і прикладних питань запобігання кримінальним правопорушенням слідчим, дізнавачем і прокурором, зокрема за результатами розслідування кримінальних проваджень щодо порушення правил безпеки дорожнього руху і його експлуатації на автомобільному транспорті, які набули глобальних масштабів і мають значний резонанс у суспільстві. Актуальність ука-

заного підтверджується інформацією Патрульної поліції України про те, що за 10 місяців 2019 р. в Україні відбулося близько 130 тисяч дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП), що порівняно з показниками 2018 р. за цей самий період більше на 6,1 %, при цьому кількість потерпілих, відповідно, збільшилась на 5,6 %, а загиблих – на 2,5 % [1]. Крім цього, за 10 місяців 2020 р. відбувся приріст кількості ДТП у державі на 4,5 % зі збільшенням кількості постраждалих на 2,8 %, і загиблих, відповідно, на 4,3 %¹.

Останніми роками значно виріс попит населення і підприємств та організацій різних форм власності на послуги перевезення пасажирським автотранспортом. Так, статистичні дані за галузями автомобільного транспорту станом на 1 січня 2020 р., надані Міністерством інфраструктури України, вказують, що кількість пасажирського автотранспорту, закріпленого за ліцензіатами як засіб провадження господарської діяльності, налічує близько 55 тисяч одиниць². Разом із цим у середньому щорічно в Україні фіксується більш ніж 6 тисяч ДТП за участю автобусів та мікроавтобусів [2], тобто кожен дев'ятий такий вид транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, був учасником ДТП. У зв'язку з цим розпочалися важливі структурні зміни й активізувався процес удосконалення організаційно-правових механізмів, що регулюють транспортну діяльність і безпеку на ньому. Зараз у системі забезпечення безпеки дорожнього руху та його експлуатації існує ціла низка проблемних питань соціально-економічного, адміністративно-правового та кримінально-правового характеру, що потребують удосконалення, і саме це необхідно враховувати слідчому, дізнавачеві і прокуророві під час проведення превентивної діяльності.

Одним з важливих завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК України) є швидке, повне і неупереджене досудове розслідування, зокрема і розслідування ДТП, тому виявлення причин та умов учинення цих діянь на пасажирському автотранспорті та вжиття відповідних

¹ Статистика ДТП в Україні за період з 01.01.2020 по 31.10.2020 // Патрульна поліція : офіц. сайт. URL: <http://patrol.police.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/09.2020.xlsx> (дата звернення: 05.12.2020).

² Статистичні дані по галузі автомобільного транспорту // Міністерство інфраструктури України : офіц. сайт. URL: <https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-po-galuzi-avtomobilnogo-transportu.html> (дата звернення: 05.12.2020).

заходів щодо їх усунення є одним із важливих чинників запобігання порушенням безпеки руху на пасажирському автотранспорті, що вчені прирівнюють до загальної безпеки в державі. Водночас порушення правил безпеки дорожнього руху та експлуатації на пасажирському автотранспорті є багатофакторним явищем, а детермінація необережних порушень є досить специфічною, що полягає у поєднанні під час вчинення таких правопорушень особистих і ситуаційних факторів, при чому останнє в цілому відіграє більш важливу роль, ніж у генезі умисних правопорушень. Порушення правил безпеки дорожнього руху та експлуатації на пасажирському автотранспорті як структурний елемент правопорушень є результатом не однієї причини, а складного багаторівневого комплексу факторів, жоден з яких сам по собі не може бути причиною кримінального порушення правил дорожнього руху та експлуатації на пасажирському автотранспорті [3, с. 285–292].

Усебічне, швидке, повне і неупереджене дослідження обставин кримінального правопорушення, виявлення причин та умов, що сприяли його вчиненню, і вжиття через відповідних керівників певних заходів, від яких залежить їх усунення, тобто профілактична діяльність, повинні бути одним із пріоритетних завдань органів досудового розслідування, дізнання і прокуратури. Досудове розслідування – це діяльність компетентних правоохоронних органів, що полягає у збиранні, дослідженні, перевірці, оцінюванні та використанні доказів, зокрема з метою попередження, запобігання та розкриття злочинів, установлення об'єктивної істини та забезпечення правильного застосування закону, що закінчується винесенням правозастосовного акта за її наслідками¹.

Обов'язок здійснення слідчим і дізнавачем превентивної роботи з метою виявлення та усунення причин та умов, що сприяли вчиненню кримінальних правопорушень, передбачено наказами МВС України «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України» від 6 липня 2017 р. № 570² та «Про

затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України» від 20 травня 2020 р. № 405³. Так, до завдань органів досудового розслідування відповідно до Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України віднесено: 1) захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень; 2) охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження; 3) забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності слідчих органів Національної поліції; 4) забезпечення відшкодування фізичним і юридичним особам шкоди, заподіяної кримінальними правопорушеннями; 5) виявлення причин і умов, що сприяють учиненню кримінальних правопорушень, і вжиття через відповідні органи заходів щодо їх усунення.

У свою чергу, згідно з Положенням про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України на підрозділи дізнання покладено такі завдання: захист особи, суспільства та держави від кримінальних проступків; охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження; забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних проступків, віднесених до підслідності органів Національної поліції України; забезпечення відшкодування фізичним і юридичним особам шкоди, заподіяної кримінальними проступками; виявлення причин і умов, що сприяють учиненню кримінальних проступків, і вжиття заходів щодо їх усунення.

На відміну від організації роботи, процесуальна діяльність органів досудового розслідування регулюється кримінальним процесуальним законодавством України, однак КПК України, яким повинні керуватися слідчі та дізнавачі під час проведення досудового розслідування, не містить положень про їх обов'язок встановлювати причини й умови, що сприяли вчиненню кримінальних правопорушень. Законодавець також не покладає цей обов'язок на детективів Національного бюро та прокурорів під час розслідування інших кримінальних правопорушень, на що звертає

¹ Досудове розслідування // Вікіпедія : віл. енцикл. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Досудове_розслідування (дата звернення: 05.12.2020).

² Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України : Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17> (дата звернення: 05.12.2020).

³ Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України : Наказ МВС України від 20.05.2020 № 405 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20> (дата звернення: 05.12.2020).

увагу низка науковців. У КПК України 1960 р. була ст. 23 «Виявлення причин і умов, які сприяли вчиненню злочину», однак у 2012 р. її було виключено. Усе це є серйозною прогалиною, що негативно позначається на загальних завданнях протидії кримінальним правопорушенням, тому причини й умови, що сприяють вчиненню делікту, є обставинами об'єктивної дійсності та особливостями осіб обвинувачених і потерпілих, що зумовили правопорушення та створили можливість їх вчинення.

На зазначену прогалину звертає увагу багато науковців, зокрема В. Юрчишин, який зазначає, що це суттєвий недолік, який необхідно терміново усунути, бо спеціально-кримінологічне запобігання кримінальним правопорушенням є обов'язковим атрибутом кримінального процесу. Крім того, на нашу думку, слушною є пропозиція низки науковців щодо доповнення ст. 91 КПК України положенням, яке б указувало на обов'язковість у процесі виявлення, фіксації, збирання та оцінювання доказів у кримінальному провадженні встановлення причин та умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, тому без дослідження вказаних обставин у конкретному кримінальному провадженні розслідування не буде швидким, повним і неупередженим, а невжиття заходів щодо їх усунення може бути в перспективі використано правопорушниками для вчинення інших неправомірних дій. Вважаємо доцільним підтримати думку В. М. Юрчишина, що доповнення цієї статті «сприятиме подальшій активізації профілактичної діяльності слідчого та прокурора й одночасно зміцненню законності та правопорядку в державі» [4, с. 222], але до вказаного пропонуємо додати ще й згадку про дізнавача як нового учасника кримінального провадження, передбаченого з 1 липня 2020 р.

Беручи участь у дискусії з порушених питань, Т. Є. Дунаєва з метою вдосконалення профілактичної діяльності пропонує такий доцільний, на нашу думку, і технічно можливий елемент превенції, як розроблення і впровадження з подальшим удосконаленням системи обліку виявлених і зібраних відомостей про причини й умови, що сприяли вчиненню правопорушень, у єдиній базі з розподілом за сферами прояву та регіонами, а також за особами, щодо яких є оперативні дані про здійснення ними кримінальних правопорушень [5, с. 41–44]. Створення запропонованої бази надасть можливість, зокрема під час розслідування порушень правил безпеки дорожнього руху та експлуатації на пасажирському автот-

ранспорті, здійснювати моніторинг водіїв-порушників, їх особистих і психологічних якостей, вивчення стану дотримання відповідних вимог законодавства конкретними автоперевізниками тощо.

Крім цього, у чинному КПК України відсутнє положення щодо внесення органом досудового розслідування, дізнавачем і прокурором подання про усунення причин та умов, які сприяли вчиненню правопорушень, що, на нашу думку, є суттєвою прогалиною, яка негативно впливає на цю важливу форму запобігання кримінальним правопорушенням. В юридичній літературі відмічається, що це не забезпечує реалізацію загальних і конкретних завдань профілактики злочинів у суспільстві [6, с. 254], із чим ми погоджуємося. Указане спонукає підтримати думку вчених-кримінологів та представників інших галузей права щодо необхідності ухвалення Закону України «Про профілактику злочинності».

Законодавчо закріплене (ч. 2 ст. 93 КПК України) положення, що уповноважує сторону обвинувачення витребувати й отримувати від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових і фізичних осіб речі, документи й відомості з метою збирання доказів у кримінальному провадженні, теоретично надає можливість слідчому органу досудового розслідування, дізнавачеві та прокуророві, отримавши відповідь на запит, виявити й усунути причини та умови, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення. Однак найпоширенішою реакцією керівників відповідних державних органів, громадських організацій, установ і підприємств незалежно від форм власності або посадових осіб на такий запит є відсутність реагування щодо надання документів з тих чи інших підстав або ігнорування повідомлення про вжиті попереджувальні заходи.

Звісно, у разі неотримання відповіді на запит слідчий, дізнавач або прокурор можуть застосувати інший передбачений законом спосіб отримання необхідної інформації – звернення до слідчого судді із клопотанням про дозвіл на тимчасовий доступ до речей та документів тощо. Але, крім того, положенням ст. 93 КПК України не встановлено порядку реалізації таких повноважень стороною обвинувачення. Зокрема, в ній не зазначено, що такі повноваження реалізуються шляхом надсилання слідчим, дізнавачем і прокурором лише відповідної власної вимоги. Навіть більш того, відповідно до приписів КПК України збирання доказів може відбуватися або в

порядку здійснення слідчих (розшукових) дій, або в порядку реалізації заходів забезпечення кримінального провадження.

На думку С. М. Смокова та А. А. Десятника, доцільно доповнити КПК України нормою, відповідно до якої сторона обвинувачення, що встановила наявність причин та умов учинення кримінального правопорушення, має право надіслати відповідному органу, громадській організації чи службовій особі подання щодо усунення цих обставин. При цьому внесення подання повинно бути правом, а не обов'язком сторони обвинувачення. Водночас необхідно закріпити обов'язок сторони обвинувачення встановлювати вказані обставини для активізації профілактичної діяльності [7], що ми підтримуємо, але вважаємо, що і в цьому разі слід додати до переліку цих суб'єктів превенції у досудовому розслідуванні ще й дізнавачів.

Погоджуючись із думкою А. В. Форостяного стосовно доцільності доповнення КПК України положенням щодо внесення органом досудового розслідування, дізнавачем і прокурором подання про усунення причин та умов, що сприяли вчиненню правопорушень [8], ми вважаємо доцільним також розглянути порядок реалізації вказаного положення у разі його законодавчого закріплення. Тобто слідчий, дізнавач і прокурор, установивши під час досудового розслідування причини й умови, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, мають надіслати керівникові відповідного державного органу, громадської організації, установи чи підприємства незалежно від форм власності або посадовій особі подання про вжиття заходів для усунення цих причин та умов; а згодом не пізніше чітко встановленого строку (місячний термін) виконавець або відповідальна особа має вжити за поданням необхідних заходів і письмово проінформувати про результати проведеної роботи відповідних слідчого, дізнавача чи прокурора. У разі залишення подання без розгляду особа, яка його надіслала, зобов'язана вжити заходів, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Діяльність слідчого, дізнавача і прокурора щодо запобігання, зокрема, порушенням правил безпеки дорожнього руху та експлуатації на пасажирському автотранспорті повинна охоплювати широкий комплекс процесуальних, непроцесуальних та організаційних дій. Під умовами, що сприяли вчиненню зазначеного делікту, розуміються обставини, які полегшили підозрюваному чи обвинуваченому вчинення правопорушення та досягнення

злочинного результату. Так, стосовно пасажирського автотранспорту як транспортного засобу підлягають з'ясуванню: дотримання стандартів під час виготовлення, умов і технології експлуатації відповідно до технічної документації, результати ремонту, фактичне зношення агрегатів і систем, експлуатаційна надійність, аналіз стану та дослідження зруйнованих частин, вузлів та агрегатів і вплив несприятливих факторів на експлуатацію автобуса чи мікроавтобуса; також слід дослідити маршрут транспорту на відповідність його паспорту маршруту, встановити динаміку розвитку аварійної обстановки, оцінити метеорологічні умови тощо.

Причини й умови, що сприяють вчиненню порушень правил безпеки дорожнього руху та експлуатації на пасажирському автотранспорті, – це обставини об'єктивної дійсності й особливості особи обвинуваченого та потерпілого, які зумовили, детермінували кримінальне правопорушення та зробили можливим його вчинення. Зокрема, виявлені у процесі проведення комплексу необхідних слідчих дій індивідуальні риси особи-водія пасажирського автотранспорту, що характеризують певний тип антисуспільної установки та дозволяють ужити конкретних і найдієвіших та ефективних заходів для виправлення порушника, мають бути відображені у запропонованому поданні слідчого, дізнавача або прокурора.

Слідчі органів досудового розслідування, дізнавачі та прокурори як суб'єкти запобігання порушенням правил безпеки дорожнього руху та експлуатації на пасажирському автотранспорті в межах кримінального провадження з метою виявлення причин та умов вчинення цих діянь мають забезпечити перевірку таких фактів: виконання ліцензійних вимог пасажирських перевезень, дотримання порядку допуску автоперевізників до цієї сфери, задовільність технічного стану автотранспорту, наявність і порядок медичного контролю водіїв і забезпечення професійної підготовки водіїв автобусів/мікроавтобусів. Крім зазначеного, для всебічного та повного дослідження обставин ДТП слідчі, дізнавачі та прокурори мають здійснювати аналіз аварійності пасажирського автотранспорту, забезпечення безпеки організації руху цього автотранспорту, використання технічних засобів та автоматизованих систем управління дорожнім рухом і контролю швидкісних режимів, системи діагностики станів водіїв, пов'язаних зі сп'янінням, хворобою, втомою тощо; здійснення перевезень з контролем GPS, реєстрації режимів праці/відпочинку водіїв тощо.

Окрім недоліків закріплення законодавцем обов'язку здійснення слідчим і дізнавачем превентивної роботи з метою виявлення і усунення причин та умов, що сприяли вчиненню кримінальних правопорушень, практичні працівники мають хибну думку про те, що превентивна робота – це щось формальне, а сама участь у ній є малоефективною. На нашу думку, у багатьох випадках простежується незнання закономірностей впливу тих чи інших причин та умов, що призвели до ДТП, і невміння організувати роботу щодо їх виявлення та усунення. Тому підрозділам органів Національної поліції слід концептуально оновити свою політику у сфері запобігання кримінальним правопорушенням правил безпеки дорожнього руху та експлуатації на пасажирському автотранспорті.

Висновки

Діяльність органів досудового розслідування, дізнання і прокурора як суб'єктів запобігання, зокрема правопорушенням правил безпеки дорожнього руху та експлуатації на пасажирському автотранспорті, повинна реалізовуватись як комплекс заходів на різних рівнях та у різних формах, а саме:

1) законодавче закріплення обов'язків слідчого, дізнавача і прокурора з питань вияв-

лення і усунення причин та умов, що сприяли вчиненню кримінальних правопорушень, а також положення щодо внесення органом досудового розслідування, дізнання і прокурором подання про усунення причин та умов, що сприяли вчиненню злочинів, щодо доказування у кримінальному провадженні причин та умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, оскільки дослідження обставин кримінального провадження не є всебічним і повним, якщо не виявлено причини та умови вчинення порушення, а невжиття заходів щодо їх усунення може бути використано для вчинення інших кримінальних правопорушень;

2) активізація роботи слідчих, дізнавачів і прокурорів щодо недопущення порушень і мінімізації факторів, що негативно впливають на криміногенну ситуацію, серед іншого у сфері пасажирських перевезень, як забезпечення загальнонаціональної профілактичної програми, зокрема з питань безпеки на пасажирському автотранспорті в Україні, що є одним із найактуальніших завдань, виконання яких досягається за умови здійснення єдиної державної політики у цій сфері.

Втім, відповіді порушені питання не є остаточною, ці проблеми потребують окремого дослідження або наукового вивчення.

Список бібліографічних посилань

1. Последнее путешествие автобусом и проезд на красный свет: громкие ДТП-2019 // ТСН : сайт. 31.12.2019. URL: <https://tsn.ua/ru/ukrayina/poslednee-puteshestvie-avtobusom-i-proezd-na-krasnyy-svet-gromkie-dtp-2019-1466463.html> (дата звернення: 05.12.2020).
2. Мамаева М. За год в Украине произошло более 6 тысяч ДТП с участием автобусов и маршруток // UNN : сайт. 19.01.2019. URL: <https://www.unn.com.ua/ru/news/1774569-za-rik-v-ukrayini-vidbulos-ponad-6-tisyach-dtp-za-uchasti-avtobusiv-i-marshrutok> (дата звернення: 05.12.2020).
3. Піддубна А. В. Детермінанти вчинення злочинних порушень правил безпеки дорожнього руху та експлуатації пасажирського автотранспорту. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 1 (52). С. 285–292.
4. Юрчишин В. М. Місце і роль прокурора у досудовому розслідуванні та їх відображення в теорії, законодавстві і практиці. Чернівці : Родовід, 2013. 308 с.
5. Дунаєва Т. Є. Впровадження профілактичної діяльності під час досудового розслідування злочинів в Україні // Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 25 жовт. 2019 р.) / Служба безпека України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. С. 41–44.
6. Баранов С. О. Окремі проблеми профілактики злочинності у сучасних умовах розвитку транспорту України // Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 95-річчю з дня народження професора М. В. Салтєвського (м. Одеса, 2 листоп. 2012 р.) / МВС України, Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2012. С. 251–255.
7. Смоков С. М., Десятник А. А. Окремі питання запровадження профілактичної діяльності під час досудового розслідування. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 111–118.
8. Форостяний А. В. Профілактична діяльність детективів Національного антикорупційного бюро України. *Юридична наука*. 2015. № 10. С. 193–199.

Надійшла до редколегії 08.12.2020

ПОДДУБНАЯ А. В. ПРОБЛЕМНЫЕ ПРОЦЕССУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ УГОЛОВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ НА ПАССАЖИРСКОМ АВТОТРАНСПОРТЕ

Исследованы вопросы состояния деятельности органов досудебного расследования и дознания подразделений Национальной полиции Украины и органов прокуратуры относительно превентивной деятельности в части установления причин и условий, которые способствовали совершению уголовных правонарушений, в частности нарушений правил безопасности дорожного движения и эксплуатации на пассажирском автотранспорте, и необходимых мероприятий по их устранению. Осуществлен анализ точек зрения представителей различных научных школ по данным вопросам и сформулирована научная позиция автора по этому поводу. На основании изложенного и результатов исследования даны предложения и рекомендации относительно усовершенствования действующего уголовного процессуального законодательства.

Ключевые слова: *следователь, дознаватель, пассажирский автотранспорт, дорожно-транспортное происшествие, уголовное правонарушение, уголовное производство, законодательство.*

PIDDYBNA A. V. PROBLEMATIC PROCEDURAL ISSUES OF PREVENTING CRIMINAL OFFENSES ON ROAD PASSENGER TRANSPORT

The author has studied the state of activity of pre-trial investigation and inquiry agencies of the National Police of Ukraine and the Prosecutor's Office on preventive activities in regard to establishing the causes and conditions that contributed to the commission of criminal offenses, including violations of traffic safety rules and operation of road passenger transport and necessary measures to eliminate them. The author has accomplished a comparative analysis of the current criminal procedural legislation and the provisions of the previous Criminal and Procedural Code of Ukraine of 1960 and the departmental regulatory base on the researched issue. The views of scholars and representatives of various scientific schools on the researched issues have been analyzed. As a result the author has formulated own scientific position on this matter. The author has studied the procedural mechanism of the algorithm of an investigator, interrogator and prosecutor's actions on establishing the causes and conditions that contributed to the commission of a criminal offense and taking the necessary measures. Suggestions and recommendations for their legislative improvement have been provided, in particular, establishing the responsibilities of an investigator, interrogator and prosecutor in relation to preventive activities at the stage of pre-trial investigation. It has been offered to consider the submission as a form of eliminating the factors that contributed to the commission of criminal offenses.

Based on the analysis of law enforcement activities of investigative units, inquiry agencies and prosecutor's offices, as well as existing theoretical and doctrinal provisions of criminal procedure, the author has suggested propositions and recommendations for improving the theoretical part of criminal procedure, current criminal procedural legislation of Ukraine and interdepartmental and departmental regulatory acts.

Key words: *an investigator, an interrogator, road passenger transport, traffic accident, a criminal offense, criminal proceedings, legislation.*